

ประวัติศาสตร์
รัสเซีย

HISTORY
OF
RUSSIA

หนึ่งฤทัย เปรมปรีดา – เรียบเรียง

ประวัติศาสตร์
รัสเซีย

จากแคว้นเล็กๆสู่มหาอำนาจ

ประวัติศาสตร์รัสเซีย

ISBN (e-book) : 978-616-95018-4-8

หนึ่งฤทัย เปรมปรีดา : ผู้เรียบเรียง

โฮป สำนักพิมพ์

Hope.press2014@gmail.com

จัดทำโดย

สุปัญญา อึ้งหนองบัว

๑๐๙/๒๑ ซอยสวนสยาม ๓ คั่นนายาว กรุงเทพฯ ๑๐๒๓๐

ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๘

© สงวนลิขสิทธิ์ ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๕๘

คณะบรรณาธิการ

สุริย์รักษ์ พันธุ์งาม, ฉลองรัฐ ไชยไพศาล

ศิลปกรรม

Hope Studio

HISTORY OF RUSSIA

จากสำนักพิมพ์

.....

ประวัติศาสตร์ คือการเรียนรู้เรื่องราวในอดีตของสังคมมนุษย์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมต่างๆตามช่วงเวลานั้นๆ ประวัติศาสตร์จึงเป็นการบันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา เราจึงควรศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อใช้มันเป็นทั้งแบบอย่าง และเป็นบทเรียนให้กับพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ และการทำงาน ที่ผู้คนในอดีตเคยกระทำทั้งถูกและผิด ทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษ ซึ่งทุกประเทศก็ล้วนมีประวัติศาสตร์ของตนเองทั้งสิ้น การได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศจึงถือเป็นโอกาสอันดี หนังสือเล่มนี้ทางสำนักพิมพ์ขอนำเสนอประเทศที่มีประวัติศาสตร์น่าสนใจเป็นอย่างมากซึ่งมีความสำคัญต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกประเทศหนึ่งในเวลานี้คือ **ประเทศรัสเซีย** แม้ประวัติศาสตร์รัสเซียจะบอกว่าจุดเริ่มต้นของรัสเซียเริ่มขึ้นจากชาว **รุส** กับชาว **สลาฟ** ก็ตาม แต่จนถึงปัจจุบัน ด้วยสาเหตุที่

พื้นที่ทั้งหมดของประเทศรัสเซียกว้างใหญ่ไพศาลมาก จึงมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างอาศัยอยู่กว่า ๑๕๐ กลุ่มทั่วประเทศ โดยมีกลุ่มชาติพันธุ์รัสเซียที่ใช้ภาษาสลาฟ (*ภาษากลุ่มอินโด-ยูโรเปียน*) เป็นกลุ่มที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด นอกจากนี้รัสเซียก็ยังเป็นอีกหนึ่งประเทศมหาอำนาจที่ทั่วโลกให้ความสนใจมากที่สุดอีกด้วย

รัสเซีย เป็นประเทศที่มีพื้นที่ทั้งหมดถึง ๑๓,๐๙๘,๒๔๒ ตารางกิโลเมตร (*คิดเป็นร้อยละ ๑๑ ของพื้นที่โลกทั้งหมด*) นับเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวางที่สุดในโลก ซึ่งคาบเกี่ยวกับทั้งทวีปยุโรปและเอเชีย โดยมีชายแดนที่ติดต่อกับ ๑๔ ประเทศ และมีเขตเวลาแตกต่างกันถึง ๑๑ เขตเลยทีเดียว รัสเซียเป็นประเทศที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และด้วยความกว้างใหญ่ไพศาลของรัสเซีย จึงมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกันกับประเทศต่างๆซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันมากมายหลายประเทศ ตั้งแต่สมัยที่เป็น **จักรวรรดิรัสเซีย** จนถึง **สหภาพโซเวียต** ซึ่งรวมเอาประเทศต่างๆมากกว่า ๒๐ ประเทศที่เข้าไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของรัสเซีย ประวัติศาสตร์นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของรัสเซียสามารถเข้าใจได้อย่างง่ายๆจากหนังสือเล่มนี้ ซึ่งผู้เรียบเรียงก็พยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์ยากๆหรือคำราชาศัพท์ที่เข้าใจยาก โดยใช้ภาษาเรียบง่ายแทนอีกด้วย สุดท้ายขอให้พึงตระหนักว่า ประวัติศาสตร์คือบทเรียนที่ดีที่สุดที่จะใช้เป็นข้อมูลส่งต่อให้เรานำมาสร้างอนาคตต่อไป ซึ่งก็ดีที่สุดถ้าหากเรานำบทเรียนมาใช้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ไม่ดี แล้วเดินตามสิ่งที่ดีซึ่งคนรุ่นก่อนได้สร้างเอาไว้

ด้วยปรารถนาดี

สำนักพิมพ์ โฮป

สารบัญ

.....

ประวัติศาสตร์
รัสเซียช่วงต้น

ก่อนการเกิดประเทศรัสเซีย
จนถึงการเกิดขึ้นของมอสโก

๒๕

.....

ประวัติศาสตร์
รัสเซียช่วงกลาง

จุดเริ่มต้นของประเทศรัสเซีย
จนถึงจักรวรรดิรัสเซีย

๑๐๑

.....

ประวัติศาสตร์
รัสเซียช่วงหลัง

จักรวรรดิรัสเซีย จนถึง
สหภาพโซเวียต และการล่มสลาย

๒๒๓

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

รูปต่างๆที่นำมาลงในหนังสือเล่มนี้หลายรูปนั้นไม่สามารถสืบเสาะหาที่มาได้
ด้วยจำเป็นต้องอาศัยรูปในการอ้างอิงเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา

และเพื่อเป็นวิทยาทานในการมอบภูมิความรู้สู่สังคมที่เจ้าของภาพมีส่วนร่วม

จึงต้องขอขอบพระคุณพร้อมคำขออภัยมา ณ ที่นี้

ตรงกันข้าม หากข้อมูลและข้อเขียนใดๆในหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์

ไม่ว่าผู้ใดจะนำไปใช้อ้างอิงในด้านใดๆที่เกิดประโยชน์โดยไม่ให้โทษต่อสังคม

เจ้าของข้อมูลยินดีและอนุญาตให้นำไปใช้ได้อย่างไม่หวงแหนแต่ประการใด

บทนำ

.....

ประเทศรัสเซียปัจจุบันนี้มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า **สหพันธรัฐรัสเซีย (Russian Federation)** ประเทศนี้เป็นประเทศที่มีอาณาเขตกว้างขวางนับเป็นอันดับ ๑ ของโลก โดยมีอาณาเขตที่คาบเกี่ยวระหว่าง ๒ ทวีป คือเอเชียเหนือ และยุโรปตะวันออก และมีชายแดนติดต่อกันกับ ๑๔ ประเทศ คือ จีน, มองโกเลีย, เกาหลีเหนือ, คาซัคสถาน, จอร์เจีย, อาเซอร์ไบจาน, ยูเครน, เบลารุส, ลัตเวีย, เอสโตเนีย, ลิทัวเนีย, นอร์เวย์, ฟินแลนด์ และ โปแลนด์ โดยมีเมืองหลวงคือกรุง **มอสโก (Moscow)** และเมืองที่สำคัญรองลงมาก็คือกรุง **เซนต์ ปีเตอร์สเบิร์ก (Saint Petersburg)** ที่เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมของรัสเซีย และเคยเป็นเมืองหลวงเก่าของรัสเซียในสมัยเป็น **จักรวรรดิ รัสเซีย (Russian Empire)** อีกด้วย สำหรับศาสนาหลักของชาวรัสเซียนั่นก็คือ **ศาสนาคริสต์ นิกาย รัสเซีย ออร์ทอดอกซ์ (Russian Orthodoxy)**

ชื่อของประเทศรัสเซียมาจากภาษาลาติน คือคำว่า “**รุส (Rus)**” ซึ่งเป็นชื่อเรียกกลุ่มชนที่สืบเชื้อสายมาจาก **ชาวเหนือ** หรือ **นอร์สแมน (Norseman)** และเป็นบรรพบุรุษเดียวกันกับชาว **ไวกิง (Viking)** ชาวนอร์สแมน นั้นเป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่ตรงบริเวณคาบสมุทรสแกนดิเนเวียหรือบริเวณประเทศนอร์เวย์ และสวีเดน ในปัจจุบัน กระทั่งคนกลุ่มหนึ่งได้อพยพจากคาบสมุทรสแกนดิเนเวียเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ตรงบริเวณทิศตะวันตกเฉียงเหนือของรัสเซียในปัจจุบัน ใกล้กับอ่าวฟินนิช ในทะเลบอลติก คนกลุ่มนี้ก็คือชาว **รุส** ก่อนจะขยับขยายลงไปจนถึงบริเวณทิศเหนือของทะเลดำ หรือบริเวณที่ตั้งประเทศยูเครนในปัจจุบัน ซึ่งบริเวณที่ชาวยุโรปขยายเข้าไปสร้างอิทธิพลขึ้นนั้น เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชาว **สลาฟ (Slav)** หลายๆ เผ่าพันธุ์อาศัยอยู่ก่อนแล้ว และเนื่องจากชาวยุโรปนี้เป็นชนเผ่าที่มีความเข้มแข็งในการรบ จึงขึ้นมามีอำนาจเหนือชาวสลาฟกลุ่มต่างๆ ในบริเวณนั้นและนำมาเป็นกำลังในการทำศึกสงครามกับศัตรูสำคัญ ก็คือ **จักรวรรดิไบแซนไทน์ (Byzantine Empire)** หรือ **โรมันตะวันออก (Eastern Roman Empire)** ซึ่งมักเกิดการสู้รบกันอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากชาวยุโรปต้องการจะเปิดเส้นทางเพื่อให้พวกตนสามารถแล่นเรือออกไปทางทะเลดำ และออกสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนได้อย่างสะดวก แต่บริเวณดังกล่าวถูกไบแซนไทน์ควบคุมอิทธิพลโดยรอบทะเลดำเอาไว้ เมื่อชาวยุโรปสามารถขยายอิทธิพลลงไปถึงบริเวณทิศเหนือของทะเลดำได้แล้ว จึงได้ก่อตั้งแคว้นของตนขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางให้กับชาวสลาฟกลุ่มต่างๆ ที่ปักหลักกันอยู่อย่างกระจัดกระจายตามที่ต่างๆ ให้เข้ามารวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนเพื่อความแน่นแฟ้น แคว้นแห่งแรกของชาวยุโรป ที่ตั้งขึ้นตรงบริเวณดังกล่าวนี้เรียกว่า **เคียวันรุส (Kievan Rus)** ก่อตั้งขึ้นเมื่อราวคริสต์ศตวรรษที่ ๙ เป็นต้นมา และมีเมืองหลวงชื่อว่า **เคียฟ (Kiev)** ซึ่งตั้งอยู่ตรงบริเวณที่ตั้งของกรุงเคียฟ เมืองหลวงของประเทศยูเครนในปัจจุบันนั่นเอง และ **เคียวันรุส** ก็คือจุดเริ่มต้นของประเทศไทย โดย

ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าหากเห็นภาพของโบสถ์แห่งนี้ก็จะต้องคิดถึงกรุงมอสโกและรัสเซียทันที

ที่ชาวรัสเซียต่อมานั้นก็ได้กลายมาเป็นชาวรัสเซียด้วยเช่นกัน แต่กว่าที่จะมาเป็นรัสเซียเช่นในทุกวันนี้ ที่บริเวณดังกล่าวได้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นมากมาย ทั้งการรวมกันขึ้นเป็นแคว้น การแตกแยกจากกัน และการทำสงครามกันเองระหว่างแคว้นต่างๆ รวมถึงช่วงเวลาที่ถูกชนเผ่า **มองโกล (Mongol)** หรือ **ทาทาร์ (Tatar)** บุกโจมตีแคว้นต่างๆของชาวรัสเซีย แล้วยึดครองเป็นแคว้นบรรณาการของพวกเขาเป็นเวลานาน ๒๔๐ ปี จึงจะสามารถปลดตนเองออกจากอำนาจของชาวมองโกลได้สำเร็จ ซึ่งในเวลานั้นแคว้น **มอสโก** ก็ได้ขึ้นมามีบทบาทสูงในหมู่ชาวรัสเซียแล้ว และมอสโกก็เริ่มต้นขยายอำนาจของตนออกไปเรื่อยๆ จนในที่สุดจึงเป็นผู้สามารถจะรวบรวมแคว้นต่างๆเข้าด้วยกัน และก่อตั้ง **อาณาจักร ชาร์ แห่ง รัสเซีย (Tsardom of Russia)** ขึ้น ซึ่ง **ชาร์ (Tsar)** นั้นมีความหมายหมายถึง กษัตริย์นั่นเอง อาณาจักรชาร์แห่งรัสเซียจึงนับเป็นอาณาจักรแห่งแรกที

History of Russia

ตั้งขึ้นโดยชาวรุส หรือชาวรัสเซีย จากนั้นอาณาจักรแห่งนี้ก็เริ่มต้นขยายอำนาจออกไปอีกจนกว้างไกลออกไปเรื่อยๆ และเปลี่ยนสถานะใหม่เป็น **จักรวรรดิ รัสเซีย (Russian Empire)** โดยมีอาณาเขตนับจากทางทิศตะวันออกจรดมหาสมุทรแปซิฟิก และทิศตะวันตกนั้นจรดทะเลบอลติก และทะเลแบเรนต์ส

รัสเซียได้มีการขยายอำนาจออกไปมากขึ้นอีก ในสมัยซึ่งปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ หลังจากระบอบกษัตริย์และราชวงศ์ถูกโค่นล้มลงไปในปี ค.ศ. ๑๙๑๗ มีการรวมประเทศต่างๆ ที่อยู่ทางทิศตะวันตกและทิศใต้ของรัสเซีย เช่น ยูเครน, อาร์เมเนีย, จอร์เจีย, อาเซอร์ไบจาน, มอลเดเวีย, เบลารุส, ลัตเวีย, ลิทัวเนีย, เอสโตเนีย, คาซัคสถาน, คีร์กีซสถาน, ทาจิกิสถาน, เติร์กเมนิสถาน และ อุซเบกิสถาน ได้รวมเข้ากับรัสเซีย โดยมีสถานะเป็น **สหภาพโซเวียต (Soviet Union)** กระทั่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้นสหภาพโซเวียตนับว่าเป็นมหาอำนาจอีกขั้วหนึ่งที่แข่งขันกันทางด้านต่างๆ กับสหรัฐอเมริกาที่ถือเป็นมหาอำนาจอีกขั้วหนึ่งตลอดมา นอกเหนือจากเรื่องของการเมืองระหว่างประเทศแล้ว ยังรวมถึงด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอีกด้วย โดยเรียกช่วงเวลาดังกล่าวว่า **สงครามเย็น (Cold War)** การแข่งขันนี้แม้จะเป็นการแข่งขันขยายอำนาจที่ทำให้ประเทศอื่นๆ ทั่วโลกเกิดความหวุ่นวิตกกับสงครามโลกที่อาจเกิดขึ้นมาอีกครั้งเมื่อใดก็ได้ แต่ก็ยังทำให้เกิดความก้าวหน้าขึ้นในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดอีกด้วย โดยเฉพาะเรื่องวิทยาการด้านอวกาศ ซึ่งเป็นผลพวงจากการแข่งขันทางด้านการคิดค้นอาวุธยุทโธปกรณ์ใหม่ๆ เพื่อให้มีความก้าวหน้าเหนือกว่ากันนั่นเอง จึงทำให้ทั้งสองฝ่ายต่างก็แข่งขันวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำสมัยขึ้นมากมาย จนในที่สุดก็มีการนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาใช้ในการแข่งขันเพื่อพิชิตอวกาศให้สำเร็จก่อนกัน ซึ่งพัฒนาการเหล่านี้ก็ทำให้ความรู้ด้านอวกาศของมนุษยชาติก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้งอีกด้วย

แม้ในที่สุดยุคของสงครามเย็นก็ได้ยุติลง เมื่อค่ายคอมมิวนิสต์ในประเทศต่างๆที่อยู่ในกลุ่มสหภาพโซเวียตเริ่มเกิดการล่มสลายลงไปที่ละประเทศตลอดจนประเทศคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นพันธมิตรกับรัสเซียประเทศต่างๆ อีกหลายประเทศ ต่างก็มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นภายในประเทศนั้นๆ ในช่วงเวลาเดียวกัน จนในที่สุดประเทศเหล่านั้นก็แยกตัวออกจากกร่มเงาอิทธิพลของรัสเซีย ซึ่งแม้แต่รัสเซียเองระบอบคอมมิวนิสต์ของตนก็อ่อนตัวล่มสลายตามไปด้วยเช่นกัน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๑ เป็นต้นมา โดยได้เปลี่ยนชื่อประเทศใหม่เป็น **สหพันธรัฐ รัสเซีย (Russian Federation)** และเปลี่ยนระบอบการปกครองมาเป็นแบบประชาธิปไตย โดยมีตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ และเป็นผู้กุมอำนาจในการบริหารประเทศสูงสุด โดยมีตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐบาลเป็นผู้คอยสนองนโยบาย สำหรับรัฐธรรมนูญฉบับแรกของรัสเซีย ซึ่งร่างขึ้นภายหลังได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบจากคอมมิวนิสต์มาเป็นประชาธิปไตยแล้ว คือรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. ๑๙๙๓ แต่ก็ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญกันต่อมาเรื่อยๆ อีกหลายครั้ง เช่นในปี ค.ศ. ๒๐๐๘, ปี ค.ศ. ๒๐๑๔ และปี ค.ศ. ๒๐๒๐

ในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ รัสเซียได้มีการตั้ง **รัฐสหภาพ (Union State)** ขึ้นโดยร่วมกับเบลารุสเพื่อสมานความสัมพันธ์ทางด้านต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ แต่ทั้งสองประเทศนี้ยังมีความเป็นอิสระต่อกันอยู่ ซึ่งเบลารุสก็ยังคงเป็นประเทศเอกราชไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของรัสเซีย ดังเช่นในสมัยสหภาพโซเวียตแต่อย่างใด โดยเชื่อกันว่าการตั้งรัฐสหภาพขึ้นนี้อาจเป็นจุดเริ่มต้นของรัสเซียที่ต้องการจะสร้างสหพันธรัฐของตนขึ้นในอนาคต และคิดจะนำเอาประเทศต่างๆ เข้ามารวมอยู่ภายใต้ร่มเงาอำนาจของตนอีกครั้งก็เป็นได้ กระทั่งในปี ค.ศ. ๒๐๑๔ รัสเซียได้บุกเข้ายึดแหลม **ไครเมีย (Crimea)** จากยูเครน แล้วผนวกเขตแดนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซียโดยไม่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ นักวิเคราะห์

ทางปากฝั่งตะวันตกจึงต่างก็เชื่อกันว่ารัสเซียกำลังวางแผนยึดครองครั้งใหม่ โดยนำ *ทฤษฎี โดมิโน (Domino Theory)* ซึ่งเป็นวิธีการที่เคยใช้ยึดครองประเทศต่างๆ ที่ละประเทศเพื่อสร้างจักรวรรดิเช่นในสมัยที่เป็นสหภาพโซเวียตกลับมาใช้อีกครั้งก็เป็นได้ กระทั่งในปี ค.ศ. ๒๐๒๒ เมื่อรัสเซียไม่หยุดเพียงแค่การผนวกไครเมียเข้าไปเป็นของตนเท่านั้น แต่ยังบุกเข้าโจมตียูเครนอีกครั้งอย่างเต็มรูปแบบ จนสามารถยึดครองเขตแดนทางทิศตะวันออกของยูเครนซึ่งอยู่ติดกับพรมแดนของรัสเซีย ผนวกเข้ากับเขตแดนของรัสเซียเช่นเดียวกับไครเมียได้สำเร็จอีกหลายแห่ง เรื่องนี้จึงยิ่งเข้าทางในสิ่งที่นักวิเคราะห์ฝั่งตะวันตกเชื่อมากขึ้นไปอีก โดยมีการสรุปจากนักวิเคราะห์ส่วนใหญ่ว่ารัสเซียต้องการจะยึดยูเครนทั้งประเทศรวมเข้ากับรัสเซียให้ได้ ซึ่งเรื่องนี้อาจเป็นไปได้ เพราะตามประวัติศาสตร์การสร้างชาติของชาวรัสเซียที่ ตั้งของยูเครนในปัจจุบันก็คือที่ตั้งของแคว้นเคียวันรุสในอดีต รัสเซียน่าจะไม่ต้องการให้จุดเริ่มประวัติศาสตร์ของตนไปอยู่ในมือของใคร โดยเฉพาะเมื่อทางยูเครนเองต้องการเลือกที่จะอยู่กับโลกตะวันตกมากกว่าอยู่กับคนที่มาจากรากเดียวกัน

สำหรับระบบการแบ่งเขตปกครองของประเทศรัสเซียในปัจจุบัน เนื่องจากประเทศรัสเซียเป็นประเทศขนาดใหญ่ที่มีอาณาเขตกว้างขวางอย่างมาก จึงมีการแบ่งเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็นส่วนๆ โดยมีสถานะแตกต่างกัน เช่น *สาธารณรัฐ (Republic)*, *เขตแดน (Krai)*, *เขตแคว้น (Oblast)*, *เขตปกครองตนเอง (Autonomous Okrug)*, *แคว้นปกครองตนเอง (Autonomous Oblast)* และ *เมืองสหพันธ์ (Federal Citeie)*

สาธารณรัฐ มีทั้งสิ้น ๒๒ สาธารณรัฐ ตั้งแต่ก่อนยุคสมัยสหภาพโซเวียตแล้ว สาธารณรัฐมีสถานะเป็นรัฐปกครองตนเอง ซึ่งแต่เดิมนั้นถือเป็น **รัฐชาติ** ของชาติพันธุ์ต่างๆ แต่ละชาติพันธุ์ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลกลาง เนื่องจากอาณาเขตของรัสเซียนับตั้งแต่สมัยจักรวรรดิ

อีกสิ่งหนึ่งที่มีกทำให้คิดถึงรัสเซียก็คือขีปนาวุธนิวเคลียร์ โดยเฉพาะในสมัยสหภาพโซเวียต

นั้นกว้างขวางมาก และมีชาติพันธุ์ต่างๆ ปกหลักระจ่ายกันอยู่ตามพื้นที่ ที่จักรวรรดิรัสเซียยึดครองมาได้มากมายหลายแห่ง ซึ่งบางแห่งก็อยู่ห่างไกลจากเมืองหลวงอย่างมาก จนไม่อาจดูแลได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อการปกครองในที่ที่ห่างไกลเหล่านั้นไม่เกิดการกระด้างกระเดื่อง จึงต้องให้สิทธิ์ปกครองตนเองแก่ชาติพันธุ์ใหญ่ๆ โดยตั้งให้เป็นสาธารณรัฐ และมาถึงยุคของสหภาพโซเวียต พรรคคอมมิวนิสต์เกรงว่าสาธารณรัฐต่างๆ จะถือโอกาสแยกตัวออก โดยมอบสิทธิ์แก่สาธารณรัฐต่างๆ มากขึ้นคล้ายกับเป็นเขตปกครองอิสระแต่ก็ยังคงขึ้นกับรัฐบาลกลาง จึงสามารถรักษาเขตแดนอันกว้างขวางเอาไว้ได้ จนกระทั่งมาถึงสมัยสหพันธรัฐรัสเซีย ในสมัยของ วลาดีเมียร์ ปูติน (Vladimir Putin) ซึ่งต้องการจะให้รัสเซียกลับมาปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ จึงมีการจำกัดสิทธิ์ของสาธารณรัฐมากขึ้น แม้จะยังคงมีสถานะปกครองตนเองอยู่ก็ตาม

History of Russia

เขตแดน มีทั้งสิ้น ๙ เขตแดน เขตแดนทั้ง ๙ นี้ก็มีสถานะเป็นเขตปกครองตนเองด้วยเช่นกัน แต่มีอำนาจในการปกครองตนเองที่น้อยกว่าสาธารณรัฐ โดยส่วนที่ถูกจัดให้เป็นเขตแดนต่าง ๆ นั้นจะยังคงพิทักษ์สิทธิในปกครองตนเองอยู่ แต่ก็เป็นไปได้ในแบบจำกัด เพราะสิทธิบางอย่างนั้นยังคงต้องขึ้นอยู่กับรัฐบาลกลางเป็นผู้คอยกำกับดูแล ถึงแม้ว่าจะถือเป็นเขตปกครองตนเอง แต่ก็ไม่ได้มีความเป็นอิสระแต่อย่างใด

เขตแคว้น มีทั้งสิ้น ๔๖ แคว้น เขตแคว้นของรัสเซียจะมีสถานะคล้ายกับจังหวัดของประเทศต่างๆ โดยทั่วไป จึงนับเป็นหน่วยปกครองที่มีขนาดเล็กที่สุดในจำนวนหน่วยปกครองทั้งหมด เขตแคว้นจึงขึ้นอยู่กับรัฐบาลกลาง โดยจะมีรัฐบาลท้องถิ่นคอยเป็นผู้สนองนโยบายทั้งหมดซึ่งออกโดยรัฐบาลกลาง

เขตปกครองตนเอง มีทั้งสิ้น ๔ เขต เขตปกครองตนเองมีลักษณะเป็นเขตปกครองที่แบ่งออกตามเขตชาติพันธุ์ด้วยเช่นกัน แต่เป็นหน่วยที่มีขนาดรองลงมาจากสาธารณรัฐ

แคว้นปกครองตนเอง มี ๑ แคว้น เป็นแคว้นปกครองตนเองของชาวยิว หรือมีชื่อเรียกกันอีกอย่างว่า *แคว้นปกครองตนเองชาวยิว (Jewish Autonomous Oblast)* เนื่องจากแคว้นดังกล่าวนี้ถือเป็นศูนย์รวมของชาวยิวในประเทศรัสเซีย จึงมีกฎหมายแยกออกต่างหาก

เมืองสหพันธ์ มีด้วยกัน ๒ เมือง เมืองแรกเป็นเมืองหลวง คือกรุงมอสโก ส่วนเมืองที่สองเป็นเมืองรอง คือกรุง เซนต์ ปีเตอร์สเบิร์ก

RUSSIA

EARLY PERIOD

KIEVAN
RUS

ประวัติศาสตร์ รัสเซียช่วงต้น

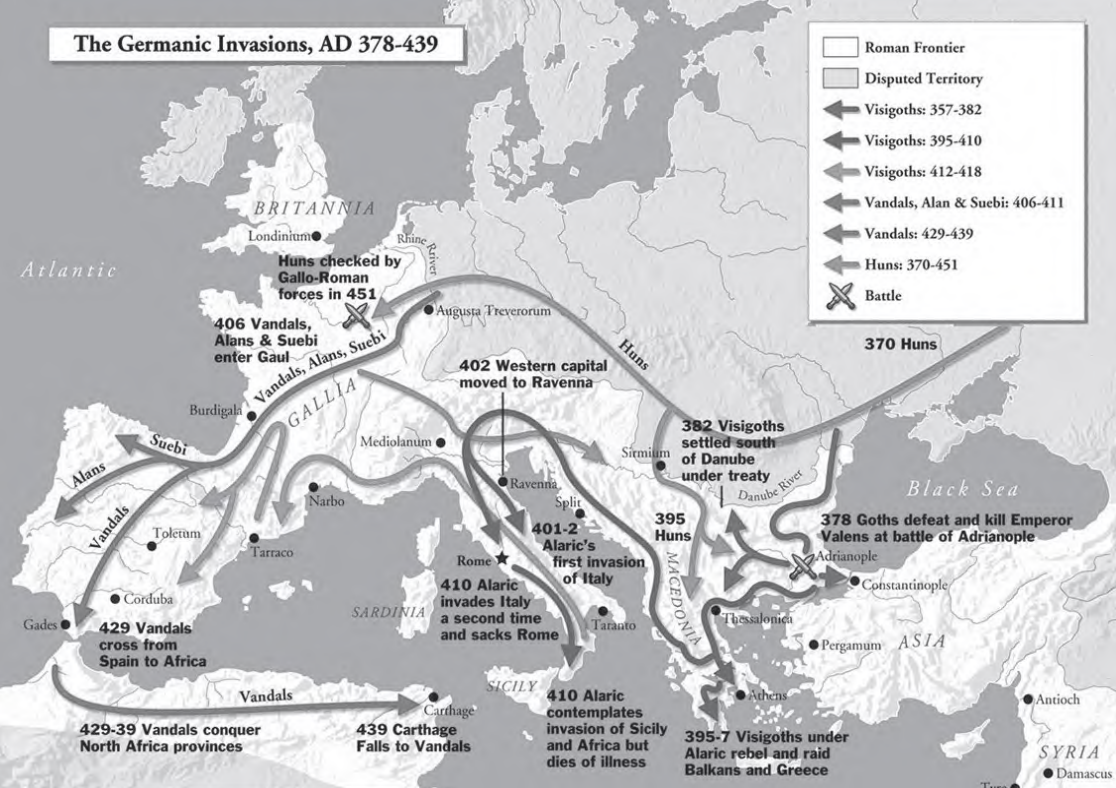
ก่อนการเกิดประเทศรัสเซีย
จนถึงการเกิดขึ้นของมอสโก

จากกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์รัสเซียนั้นเริ่มต้นภายหลังจากที่ *จักรวรรดิโรมันตะวันตก (Western Roman Empire)* ได้ล่มสลายลงไปแล้ว โดยในช่วงเวลานั้นทั่วทั้งทวีปยุโรปได้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างมากมาย จากการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆของชนเผ่าที่ชาวโรมันเรียกกันว่า *คนเถื่อน (Barbarian)* หลายนชนเผ่า ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ทางทิศเหนือและทิศตะวันออกของยุโรป เช่น *ฮัน (Hun)*, *แฟรงก์ (Frank)*, *แซกซอน (Saxon)*, *โกธ (Goth)*, และ *แวนดาล (Vandal)* เป็นต้น นับตั้งแต่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๔ เป็นต้นมา ประมาณปี ค.ศ. ๓๗๕ กลุ่มชนเผ่าคนเถื่อนเผ่าต่างๆเหล่านี้

History of Russia

ได้มีการโยกย้ายถิ่นฐานครั้งใหญ่เพื่อหลีกเลี่ยงความแร้นแค้น โดยอพยพลงมาทางยุโรปตอนใต้ และยุโรปตะวันออก หรือแถบบริเวณคาบสมุทรบอลข่าน คาบสมุทรอิตาลี และคาบสมุทรไอบีเรีย อันเป็นที่ตั้งประเทศสเปน และฝรั่งเศสในปัจจุบัน การโยกย้ายถิ่นฐานของกลุ่มคนเถื่อนเผ่าต่างๆนี้กระทบต่อเขตแดนอำนาจของชาวโรมันอย่างมากโดยเฉพาะกับทางฝั่งโรมันตะวันตก เพราะเขตแดนซึ่งชนเผ่าคนเถื่อนเผ่าต่างๆอพยพเข้ามาปักหลักตั้งถิ่นฐานแห่งใหม่ของตนขึ้นนั้นล้วนแล้วแต่เป็นเขตแดนที่อยู่ในอำนาจของจักรวรรดิโรมันตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้เกิดสงครามระหว่างชาวโรมันกับชนเผ่าคนเถื่อนกลุ่มต่างๆอย่างไม่หยุดหย่อนตลอดเวลา นับตั้งแต่ที่ชนเผ่าคนเถื่อนเริ่มโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาในเขตอำนาจเดิมของชาวโรมัน แต่ในช่วงเวลานั้นจักรวรรดิโรมันโดยเฉพาะทางฝั่งตะวันตกเริ่มอ่อนแอลงไปมากแล้ว ซึ่งสืบเนื่องมาจากความวุ่นวายภายใน ที่เรียกกันว่า **วิกฤตการณ์ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๓ (Crisis of the Third Century)** ซึ่งเป็นเหตุการณ์การแย่งชิงอำนาจกันเองจนเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นในช่วงปี ค.ศ. ๒๓๕ ถึง ค.ศ. ๒๘๔ แล้วยังเกิดเหตุการณ์ก่อจลาจลของผู้คนชาวชนบทแทรกขึ้นมาอีกด้วย นอกจากนี้ก็ยังถูกพวกคนเถื่อนเผ่าต่างๆได้ฉวยโอกาสบุกเข้าโจมตีด้วยเช่นกัน และหลังจากที่เหตุการณ์สงบลงแล้วจึงมีการแบ่งแยกจักรวรรดิโรมันอันกว้างใหญ่ออกเป็น **จักรวรรดิโรมันตะวันตก** มีเมืองหลวงอยู่ที่กรุง **โรม (Rome)** และ **จักรวรรดิโรมันตะวันออก (Eastern Roman Empire)** มีเมืองหลวงอยู่ที่กรุง **ไบแซนติอุม (Byzantium)** ตั้งอยู่ในประเทศตุรกีปัจจุบัน และภายหลังเปลี่ยนเป็นกรุง **คอนสแตนติโนเปิล (Constantinople)** กระทั่งถึงช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๕ โรมันตะวันตกก็ล่มสลายลงจากการโจมตีของพวกคนเถื่อน แล้วตั้งอาณาจักรแห่งใหม่ของพวกตนขึ้น จึงเหลือเพียงจักรวรรดิตะวันออกเท่านั้น ที่ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น **จักรวรรดิไบแซนไทน์ (Byzantine Empire)**

The Germanic Invasions, AD 378-439

เส้นทางการอพยพและการบุกเข้ายึดครองเขตแดนต่างๆของชนเผ่าคนเถื่อนหลายๆชนเผ่า

เหตุการณ์การล่มสลายของจักรวรรดิโรมันตะวันตก และกรุงโรม นั้น เกิดขึ้นเป็นระลอกๆหลายระลอกด้วยกัน และเป็นไปในลักษณะที่ ชนเผ่าคนเถื่อนต่างฝ่ายต่างรุกรานตามพื้นที่เป้าหมายของพวกเขา เช่น ชนเผ่า **ฮัน** ซึ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางแถบทิศเหนือของทะเลดำ และทะเล แคลสเปียน หรือบริเวณระหว่างแม่น้ำนีเปอร์ กับแม่น้ำโวลกา ซึ่งอยู่ทาง ฝั่งทิศตะวันตกของคาซัคสถาน ทิศตะวันตกเฉียงใต้ของรัสเซีย และทิศ ตะวันออกของยูเครนในปัจจุบัน ชนเผ่า ฮัน นี้เชื่อกันว่าเป็นกลุ่มชนเผ่า ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชาว **ซุงหนู (Xiongnu)** ชนเผ่าเร่ร่อนที่อาศัยอยู่ ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจีนและอพยพโยกย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่ ในยุโรปตะวันออก แล้วจึงโยกย้ายมาตั้งถิ่นฐานใหม่ที่บริเวณตอนเหนือ ของฝรั่งเศส และอิตาลีในปัจจุบัน ส่วนชนเผ่า **แฟรงก์** มีถิ่นฐานเดิมอยู่ ทางทิศเหนือของเยอรมนีปัจจุบัน จากนั้นก็ได้อพยพลงมาตั้งถิ่นฐานอยู่

ตรงบริเวณที่ตั้งของประเทศฝรั่งเศสในปัจจุบันนี้ ส่วนชนเผ่า **แซกซอน** นั้นเดิมก็อยู่ตรงบริเวณประเทศเดนมาร์กในปัจจุบัน แล้วจึงอพยพลงมาตรงบริเวณทิศเหนือของฝรั่งเศส โดยมีบางส่วนที่ข้ามไปปักหลักทางทิศใต้ของอังกฤษ สำหรับชนเผ่า **แวนดาล** นั้นแต่เดิมตั้งหลักแหล่งอยู่ตรงบริเวณประเทศโปแลนด์ในปัจจุบัน และได้โยกย้ายถิ่นฐานลงมาอยู่ตรงแถบประเทศฝรั่งเศส และสเปนในปัจจุบัน โดยยังบุกข้ามไปปักหลักอยู่ที่แอฟริกาเหนืออีกด้วย สำหรับกลุ่มสุดท้ายที่นับเป็นชนเผ่าคนเถื่อนที่แตกกระจายออกไปมากมายหลายสายที่สุดก็คือชนเผ่า **โกธ** ชนเผ่านี้มี ๒ สายหลัก ก็คือ **ออสโตรโกธ (Ostrogoth)** และ **วิซิโกธ (Visigoth)** ชนเผ่า โกธ นี้มีถิ่นฐานเดิมอยู่ตรงบริเวณประเทศยูเครน และมอลโดวา ในปัจจุบัน ได้โยกย้ายถิ่นฐานลงมาอยู่อย่างกระจัดกระจายทั่วไป ตั้งแต่คาบสมุทรบอลข่าน คาบสมุทรอิตาลี และคาบสมุทรไอบีเรีย ซึ่งชนเผ่าโกธ นี้เองเป็นผู้บุกเข้าโจมตีอิตาลีและตีกรุงโรมจนแตก ทำให้จักรวรรดิโรมันตะวันตกมีอันต้องล่มสลายลง และเมื่อโรมันตะวันตกได้ล่มสลายลงแล้ว กลุ่มคนเถื่อนเหล่านี้จึงได้ก่อตั้งอาณาจักรของตนเองขึ้นตามถิ่นที่อยู่ที่พักตนยึดครองมาได้ จนเกิดเป็นชาติใหม่ที่ถือเป็นต้นทางของชาติต่างๆ ในยุโรปปัจจุบัน เปลี่ยนหน้าประวัติศาสตร์ เปลี่ยนแผนที่โลกใหม่ นับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๕ เป็นต้นมา

การล่มสลายของจักรวรรดิโรมันตะวันตกไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด และไม่ได้เกิดจากการที่ถูกชนเผ่า โกธ เข้าตีกรุงโรมจนแตกเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น แต่เกิดขึ้นในแบบค่อยๆ บ่อนเซาะไปเรื่อยๆ ซึ่งก่อนที่ชาว โกธ จะเข้าตีกรุงโรมจนแตกนั้น ได้มีชนเผ่าคนเถื่อนมากมายหลายกลุ่มบุกเข้าโจมตีอิตาลีและกรุงโรมอย่างต่อเนื่องหลายครั้งแล้ว โดยเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. ๔๑๐ ซึ่งครั้งนั้นกรุงโรมถูกชาว วิซิโกธ นำโดย **อลาริค (Alaric)** เผาและทำลายอย่างหนักมาแล้ว แต่ชาว วิซิโกธ นั้นก็ไม่ใช่คนกลุ่มแรกที่บุกเข้าเผากรุงโรมสำเร็จ ก่อนหน้านั้นชนเผ่า **กอล (Gaul)** ที่

อลาริค นำชนเผ่า วิซิโกธ บุกเข้าปล้นชิง อดคร่า และทำลายกรุงโรมของโรมันตะวันตก

เป็นชนเผ่าคนเถื่อนอีกกลุ่มหนึ่ง ก็เคยบุกเข้าเผาทำลายมาแล้วครั้งหนึ่งในปี ๓๙๐ ก่อนคริสต์ศักราช สมัยที่ยังเป็น **สาธารณรัฐโรมัน (Roman Republic)** อยู่ และหลังจากที่ชาว วิซิโกธ ได้เข้าเผาทำลายกรุงโรมลงแล้ว ในปี ค.ศ. ๔๕๕ กรุงโรมก็ถูกชนเผ่า แวนดาล ซึ่งนำโดย **เจนเซरिक (Genserik)** บุกเข้าเผาทำลาย แล้วปล้นเอาทรัพย์สินเงินทองและของมีค่าไปอย่างมากมายอีกครั้ง พอถึงปี ค.ศ. ๕๔๖ ชนเผ่า ออสโตรโกธ ที่นำโดย **โททิล่า (Totila)** ก็เข้าโจมตีและทำลายกรุงโรมอีกครั้ง จากนั้นมาจักรวรรดิตะวันตกก็เริ่มเสื่อมสลายลง แทนที่ด้วยอาณาจักรคนเถื่อนกลุ่มต่างๆ ที่เลือกลงหลักปักฐาน และก่อตั้งอาณาจักรของตนเองขึ้นมาอย่างถาวรตามเขตแดนต่างๆซึ่งเคยตกอยู่ใต้อำนาจของโรมันตะวันตก เช่น **อาณาจักร ออสโตรโกธ (Ostrogothic Kingdom)** มีอาณาเขตซึ่งครอบคลุม อิตาลี เกาะซิซิลี สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรีย สโลเวเนีย

โครเอเชีย ฮังการี กับ บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา ปัจจุบัน, **อาณาจักร วิซิโกธ (Visigothic Kingdom)** ที่มีอาณาเขตครอบคลุม สเปน และ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของฝรั่งเศส ปัจจุบัน, **อาณาจักร แฟรงก์ (Kingdom of Frank)** มีอาณาเขตครอบคลุม ทิศตะวันตก และ ทิศเหนือของฝรั่งเศส ไปจนถึง เยอรมนี เบลเยียม กับ เนเธอร์แลนด์ ในปัจจุบัน, **อาณาจักร แวนดัล (Vandal Kingdom)** มีอาณาเขตอยู่ทางแถบ ตอนเหนือของอัลจีเรีย ตูนิเซีย ตอนเหนือของลิเบีย กับ เกาะซาร์ดิเนีย และ เกาะคอร์ซิกา ในปัจจุบัน, **อาณาจักร เบอร์กันเดียน (Kingdom of Burgundian)** ตั้งอยู่ทาง ทิศตะวันออกเฉียงเหนือของฝรั่งเศส ในปัจจุบัน, **อาณาจักร เธอริงเจียน (Kingdom of Thuringian)** ตั้งอยู่ตรงบริเวณ ตอนกลางของเยอรมนีในปัจจุบัน, **อาณาจักร ลอมบอร์ด (Kingdom of Lombard)** อยู่ตรงบริเวณระหว่าง ประเทศออสเตรีย เชค และ สโลวาเกีย ในปัจจุบัน ก่อนจะโยกย้ายไปยัง คาบสมุทรอิตาลี ในภายหลัง

อาณาจักรคนเถื่อนเหล่านี้เกิดขึ้นท่ามกลางสงครามการแย่งชิง อาณาเขตระหว่างกันอย่างไม่หยุดหย่อน เพราะต่างฝ่ายต่างต้องการจะให้เผ่าพันธุ์ของพวกเขาเป็นใหญ่และอยู่เหนือเผ่าพันธุ์อื่นๆ เพื่อสืบทอดอำนาจให้คงอยู่ชั่วกาลนานทั้งสิ้น สงครามระหว่างอาณาจักรเหล่านี้จึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเข้าสู่ช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ ๖ เมื่อ **จัสติเนียนที่ ๑ (Justinian I)** ซึ่งเป็นจักรพรรดิของจักรวรรดิโรมันตะวันออก หรือไบแซนไทน์ เกิดความต้องการที่จะฟื้นฟูจักรวรรดิโรมันตะวันตกขึ้นมาใหม่ จึงได้เริ่มต้นทำสงครามกับอาณาจักรคนเถื่อน อาณาจักรต่างๆที่ยึดครองเขตแดนอำนาจเดิมของโรมันตะวันตกเอาไว้ทั้งหมด จนสามารถจะยึดครองเขตแดนเหล่านั้นกลับคืนมาได้เป็นส่วนใหญ่ แม้จะไม่ได้คืนเท่ากับที่เสียไปก็ตาม การทำสงครามกับอาณาจักรคนเถื่อนของไบแซนไทน์ในครั้งนั้นเองที่ทำให้อาณาจักรคนเถื่อนบาง

แห่งมีอันต้องล่มสลายลงไป เช่น อาณาจักรแวนดัลที่ยึดครองแอฟริกาเหนืออยู่ก็ได้ล่มสลายลงในปี ค.ศ. ๕๓๔ เมื่อต้องพ่ายแพ้สงครามให้แก่ไบแซนไทน์ และเขตแดนต่างๆก็ถูกยึดครองกลับคืนไปจนหมดสิ้น ส่วนอาณาจักรออสโตรโกทที่ยึดครองคาบสมุทรอิตาลีเอาไว้ก็ได้ล่มสลายลงไปเช่นกันหลังจากต้องพ่ายแพ้สงครามให้แก่ไบแซนไทน์ในปี ค.ศ. ๕๕๓ รวมทั้งอาณาจักรวิซิโกทที่ยึดครองคาบสมุทรไอบีเรียอยู่ ก็ต้องล่มสลายลงในปี ค.ศ. ๗๒๑ ด้วยเช่นกัน แต่การล่มสลายของอาณาจักรวิซิโกทนี้ไม่เพียงเพราะพ่ายแพ้ให้แก่ไบแซนไทน์เท่านั้น แต่วิซิโกทยังได้เผชิญกับศัตรูอีกด้านหนึ่งด้วย ก็คืออาณาจักรแฟรงค์ที่อยู่ทางตอนเหนือ ซึ่งเป็นอาณาจักรคนเถื่อนที่เกิดขึ้นมาภายหลังจากการล่มสลายของจักรวรรดิโรมันตะวันตกเช่นกัน จึงต้องสูญเสียเขตแดนให้แก่ทั้งสองฝ่าย โดยทางฝ่ายจักรวรรดิไบแซนไทน์นั้นตีเอาเขตแดนทางตอนใต้ของไอบีเรียไปได้ ส่วนอาณาจักรแฟรงค์ก็ได้เขตแดนทางตอนเหนือของไอบีเรียไป แต่ถึงแม้ไบแซนไทน์จะได้อำนาจเหนือเขตแดนเดิมของโรมันตะวันตกคืนมาได้สำเร็จ ดินแดนเหล่านั้นก็ไม่ได้อยู่กับโรมันตะวันออกหรือไบแซนไทน์อย่างยั่งยืนแต่อย่างใด เพราะภายหลังจากสิ้นสุดยุคสมัยของจักรพรรดิ จัสติเนียนที่ ๑ ลงในปี ค.ศ. ๕๖๕ แล้ว ไบแซนไทน์ก็เริ่มอ่อนแอลงและต้องยินยอมปล่อยมือจากอาณาเขตที่ยึดกลับคืนมาได้ทั้งหมด ให้ตกไปอยู่ในมือของกลุ่มอำนาจใหม่กลุ่มอื่นๆในที่สุด

ถึงแม้ว่าอาณาจักรวิซิโกทจะถูกยึดครองไปโดยไบแซนไทน์และอาณาจักรแฟรงค์ แต่ชาววิซิโกทก็ยังคงแตกออกไปเป็นแคว้นเล็กแคว้นน้อยสืบทอดต่อไป จนเมื่อไบแซนไทน์หมดสิ้นอำนาจลง ในแถบไอบีเรียนี้ก็เกิดมีกลุ่มอิทธิพลใหม่จากแอฟริกาเหนือซึ่งเป็นชาวมุสลิม พยายามบุกเข้ามาที่ไอบีเรียเพื่อทำสงครามช่วงชิงเขตแดนของแคว้นชาววิซิโกทแคว้นต่างๆ ชาวมุสลิมเหล่านั้นก็คือ **ราชวงศ์ อูเมย์ยาด (Umayyad Dynasty)** ซึ่งต้องการยึดครองเขตแดนในคาบสมุทรไอบีเรียเพื่อขยาย